

10 b fenn. אֵין אִמְרֵי בֵּרְכָה פְּסוּק, ezt ő így magyarázza: nem mondanak a berákha előtt verset. Luncz itt is elferdíti a szöveget. Egy párhuzamos helyen תַּעֲנִית 66 c lenn a következő áll: אַחַר בֵּרְכָה פְּסוּק . . . Már most mit csinál Luncz ezen אִמְרֵי-ral. A helyes magyarázatot itt is רַאבִּיָּה (4 a) szolgáltatja: nem fejezik be a בֵּרְכָה-t פְּסוּק-kal. Luncz kiadásának olvasatját nem csonkította volna meg, ha u. o. 50 c-ben levő helyet átnézte volna. Az általa zárjelbe tett אִמְרֵין eredetileg אִמְרֵי = יוֹסֵי אִמְרֵי volt, de a tudatlan másoló a rövidítő jelt ם-nek olvasta, így lett belőle אִמְרֵין.

45 a 20. sor. Az elferdítés szükségtelen volt. Legalább a וְאִמְרֵי-t törölnie kellett volna. »És mondják«, ez csak nem tartozik a בֵּרְכָה szövegéhez. És mire való azután 22. sorban az ismétlés? Szóval nem hagyott ép helyet a jerusalmin, s még hozzá vétkezik nyelvezete ellen. De erről más alkalommal.

Ha Luncz úr ezen az úton fog haladni, akkor teljesülni fog Frankel jóslata: Egy új jerusalmit fogunk kapni.

Jeruzsálem.

DR. GRÜNHUT LÁZÁR.

Kitünő munkatársunk végleges ítéletéhez sajnálatunkra nem csatlakozhatunk. Anélkül, hogy a részletek vizsgálatába bocsátkoznánk, megengedjük, hogy az új kiadásban is vannak balfogások. Kritikai kiadás egyszerre nem jön létre, a babliból sincs még ilyen. A méltányos szempont a megítélésnél az, hogy mutat-e a Luncz-féle kiadás haladást? Erre csak igennel lehet felelni. Nemcsak a kiállítás szép, hanem egyszerű és világos kommentárral van ellátva és általában sok tekintetben kezelhetőbb a közkézen forgó krotoschini kiadásnál. Mindezen okok alapján az új kiadást a legmelegebben ajánlhatjuk olvasóinknak. Vegyék meg, hogy megjelenése teljesen biztosítva legyen. (Szerk.)

AZ Ó-BUDAI HITKÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL.

Adalékok az ó-budai hitközség és chevrák történetéhez. Írta *Bató J. Lipót*. Budapest 1906. Különlenyomat a Magyar-Zsidó Szemle 1906—7. évi folyamából.)

E füzet írója szeretettel csüng hitközségén, melynek hitoktatója. Ezen érzelméből ered, hogy immár évek óta rendezgeti hitközsége levéltárát és belőle egyet-mást közzétett. Meg-

írta az ó-budai zsidó ifjak betegsegélyző egyesületének történetét, a hitközség egykori iskolájának vázlatos monographiáját, legutóbbi dolgozata pedig túlnyomólag a hitközség templomai s egyleti fölszereléseinek leírásával foglalkozik. A munka buzgó szorgalomról tanuskodik. A szerzőtől szívesen várjuk ígéretének beváltását, hogy hitközségének multjából ezután is ismertetéseket fog adni; helyesen tenné, ha elsősorban a régi temetőnek sírfeliratairól közölné másolatokat. Meg vagyunk győződve, hogy jövőre megjelenő dolgozataiból elmarad a mostaninak az a hibája, hogy holtakat és élőket derüre-borura magasztal, a tömjénezés ugyanis a történeti munkának alászállítja az értékét és a jó izlésbe ütközik.

Néhány tárgyi megjegyzésünket a következőkben soroljuk fel:

Az ó-budai hitközségnek nincsen jegyzőkönyve 1742-ből.

Az 1718-ból eredő tóravért a *budai* hitközségnek volt a tulajdona.

Trebitsch Ábrahám munkájának neve קורות העתים, ennek 22. szakaszában (lebergi kiadás, 1851) mindössze négy sorban van szó a budai és ó-budai hitközségről. A könyv másféle elnevezése véletlen tollhiba volt Richtmann¹⁾ részéről.

31. oldal. Boskovitz J. L. »közhit szerint bécsi nagykereskedő voltakor a királylyal kikocsikázott volna magyar díszruhában«. Csodálkozunk, hogy a szerző ilyesmit kinyomatott.

58. Tudtommal nem is volt szándékom, hogy Heller Hirsch sírkövét ismertessem, csak halálának dátumát óhajtottam közölni, ami meg is történt.

U. i. Hogy az ó-budai Szent-egylet könyveiben nincs szó a budai halottak exhumálásáról, ez még nem bizonyíték, hogy 1806 helyett 1766 olvasandó.

59. A Finaly név etymológiája bátran elmaradhatott volna. Régi conscriptióban Final a család neve.

Keszthely.

DR. BÜCHLER SÁNDOR.

¹⁾ Magyar-Zsidó Szemle, XXI. évf., 28 old. észrevételére megjegyzem, hogy a Bürglre vonatkozó okmány helyes jelzése »Kurucz idők« című tanulmányomban található, M.-Zs. Sz., XI. évf. 101–102. l.